

(nettikuva)

Tietoja

Timo Junkkaala on teologian tohtori ja Helsingin yliopiston dosentti kirkkohistorian alalla. Hän jäi eläkkeelle Suomen Raamattuopiston toiminnanjohtajan tehtävästä 1.5.2015, mutta toimii yhä Perustalehden päätoimittajana. [Wikipedia](#)

Syntyi: 22. lokakuuta 1948 (ikä 75 vuotta), [Helsinki](#)

Kirjat: [Osmo Tiililä-- protestantti](#), [Oikein väärin ymmärretty Luther](#),

(nettikuva)

OSMO TIILILÄ

Tietoja

Osmo Antero Tiililä toimi Helsingin yliopiston dogmatiikan professorina 1939–1967. Hän oli paitsi professori ja tutkija myös tuottelias kirjoittaja ja suosittu kristillinen puhuja, joka kokosi suuret kuulijajoukot. Hänen kiinnostuksensa tutkijana suuntautui erityisesti herätysliikkeisiin. [Wikipedia](#)

Syntyi: 3. maaliskuuta 1904, [Tampere](#)

Kuoli: 16. joulukuuta 1972

Kirjat: [Elämäni ja kirjani](#), [Syvällä kulkee väkevä virta: valitut runot](#), [Antti J. Pietilä: kiistelty kirkonmies](#)

Timo Junkkaala, Osmo Tiililä - protestantti (PerusSanoma Oy 2004, s.828).

Sakramenteista

”Sakramenteista Tiililä aloitti: ”Vaikka sanommekin sanaa sakramenttien pääasiaksi, muodostuu sakramentti joka tapauksessa ongelmaksi.” Luterilaisen opin mukaan sakramentit eivät Tiililän mukaan vaikuta maagisesti vaan edellyttävät uskoa. Tiililän mukaan tämän ajatuksen kanssa ei kuitenkaan ole aivan helposti yhteen sovitettavissa se Lutherin ajatus, että epäuskoinenkin saa ehtoollisessa Kristuksen ruumiin ja veren, joskin hän nauttii ne tuomiokseen. Tiililä määritteli sakramentin Kristuksen

asettamaksi pyhäksi toimitukseksi, jossa Kristus tarjoaa armon näkyvin merkein ja vahvistaa armossa jo olevia” (509) ...

*”Oikeita ehtoollisen nauttijoita ovat Tiililän mukaan uskovat, Jumalan lapset. Mutta Tiililä viittasi myös Yksimielisyyden ohjeeseen, jonka mukaan oikeita ehtoollisella kävijöitä ovat **heikkouskoiset, kurjat ja raskautetut kristityt, jotka syntiensä tähden eivät pidä itseään Jumalan lahjan arvoisina**” (510).*

Väinö Hotti

Sakramentit uskoville

- Sakramentit kuuluvat Raamatun mukaan uskoville. Asiaa hämmentää se, että puhutaan esim. ehtoollisen olevan sekä uskon SYNNYTTÄMISEKSI että sen vahvistamiseksi. Raamatun mukaan ehtoollinen on yksiselitteisesti **USKOVIEN ateria**. Sanoohan Lutherkin: **"Sakramenttia ei tule viskellä väkijoukkoihin."** Sen enempiä kaste kuin ehtoollinenkaan ei alkuseurakunnassa ollut evankelioimisen väline. Kansankirkko on vääristänyt ehtoollisen vieton; siitä on tullut **kaikkien ateria**. Raamatun mukaan epäuskoisella ei ole mitään mahdollisuutta nauttia oikein ehtoollista, koska hän ei voi ymmärtää ehtoollisen merkitystä: **"Mutta luonnollinen ihminen ei ota vastaan sitä, mikä Jumalan Hengen on; sillä se on hänelle hullutus, eikä hän voi sitä ymmärtää, koska se on tutkisteltava hengellisesti (1 Kor.2:14).** On huomattava, että uskovakin voi nauttia ehtoollisen väärin: **"sillä joka syö ja juo erottamatta Herran ruumista muusta, syö ja juo tuomiok-sensa. Sentähden onkin TEIDÄN JOUKOSSANNE paljon heikkoja ja sairaita, ja moni on nukkunut pois" (1 Kor.11:29-30).**

- *Kristillisen kirkon PERUSOHJE on kaste- ja lähetyskäsky. "Ja Jeesus tuli heidän tykönsä ja puhui heille ja sanoi: 'Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja **opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskenyt teidän pitää. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti`.**" (Matt.28:18-20).*

On kuitenkin huomattava, että lähetyskäskyn SOVELLUTUSOHJE löytyy Apostolien teoista ja apostolien kirjeistä.

*- Alkuseurakunnassa sana kulki aina sakramenttien edellä. Uskoontulleet kastettiin ja he saivat oikeuden osallistua ehtoolliselle. Kun kristinusko tuli Rooman valtionuskonnoksi v.313, sakramentit menivät sanan edellä. Alettiin tehdä kastamalla ihmisistä Jeesuksen opetuslapsia. Kaikki piti kastaa - vaikka väkisin. Ehtoollisen vietolle asetettiin rajoituksia, **jotka meidän aikamme on purkanut viimeistä myöten**. Kansankirkossa on vakiintunut nurinkurinen järjestys: **kärriyt on valjastettu hevosen eteen!***

Väinö Hotti: Vastakohtien Tiililä

Professori Osmo Tiililä oli monessa mielessä epäsovinnainen vastakohtien mies. Hän oli viisas, vaikutusvaltainen - ja taisi olla kohtuullisen rikaskin, mutta kuitenkin uskova professori. Jeesuksen sanojen mukaan vain harvat "viisaat ja ymmärtäväiset" pelastuvat.

*"Sillä hetkellä hän riemuitsi Pyhässä Hengessä ja sanoi: 'Minä ylistän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra, että **olet salannut nämä viisailta ja ymmärtäväsiltä ja ilmoittanut ne lapsenmielisille**. Niin, Isä, sillä näin on sinulle hyväksi näkynyt`." (Luuk.10:21).*

*Tiililä **paimensi myös piispoja**; ei aivan tavallinen virka professorilla. Tiililä oli esimerkillinen **kirkkotaistelija**, joka vei taistelun katkeraan loppuun asti. Toista vastaavaa taistelijaprofessoria suomalainen kirkkohistoria ei tunne.*

*Tiililä **opetti uudestisyntymistä kasteessa**; jopa ex opere operato!*

*Kuitenkin hän oli voimakas **parannusjulistaja**, joka otti vakavasti Jeesuksen sanat: "**ja että parannusta syntien anteeksisaamiseksi on saarnattava hänen nimesssä kaikille kansoille, alkaen Jerusalemissa**" (Luuk.24:47).*

*Huolimatta kastenäkemyksestään Tiililä oli **voimakas herätys- ja parannusaarnaaja**. -Tietysti voidaan esittää kysymys, oliko ex opere operato oppi hinta dogmatiikan professorin tittelistä - tämä kuitenkin vain hyvin varovaisena arvailuna.*

*Yleensä kasteuudestisyntymistä opettavat ovat tyynyjä suruttomien pään alle asettelevia "kasteapostoleja". Tämä kastenäkemys ei myöskään yleensä synnytä Tiililän tapaisia **kirkkotaistelijoita**.*

*Tähän on tietysti luonnollinen syynsäkin. Kasteuudestisyntymiseen pitäytyvä ei voi nähdä kirkossa muita kuin kosmeettisia ongelmia; perustahan on oikea: **kirkko synnyttää kasteella ihmisiä Jumalan valtakuntaan**. Tämän linjan omaavat **tyytyvät kirkon parantamiseen**. He vastustavat kirkosta eroamista. He ovat **sakramentalisteja**. Tiililä edusti kastenäkemyksessään **"onnellista epäjohdonmukaisuutta"**.*

*Häneen verrattava oli **C.O. Rosenius**, joka myöskin perustautui kasteessa tapahtuvaan uudestisyntymiseen, mutta oli siitä huolimatta Tiililän tapaan **voimakas herätys- ja parannusjulistaja**. Sekä Tiililällä että Roseniuksella oli myös terve pyhitysoppi. **Molemmatkin julistivat raamatullisesti, että "Kristus on syötävä kokonaisena"**.*

Lopun ajoista

*"Kuolema-kysymyksessä Tiililä otti perusteellisesti kantaa oppiin, jonka mukaan kuolemassa koko ihminen kuolee. Rajankäynti kohdistui nimeltä mainiten **Aimo T. Nikolaiseen**, joka oli esittänyt tuon näkemyksen vuonna 1941 ilmestyneessä kirjassaan. **Tiililän mukaan Raamattu opettaa vain ruumiin kuolemaa**" (513).*

*"Tiililä tiesi nousevansa teologian valtavirtaa vastaan puhuessaan lopun tapahtumista. Ero johtui Tiililän mukaan erilaisesta raamattunäkemyksestä. Toisten mukaan Raamatun lopun aikoja koskevat ennustukset ovat aikahistoriallisia, naiiveja, mytologisia ja ympäristöuskonnoista saatuja. "Jos taasen raamattuprinsiippi johtaa yksityiskohtaiseen luottamukseen ilmoitusta kohtaan, **menettelyni on ainoa mahdollinen**", hän kirjoitti. Oppi tuhatvuotisesta valtakunnasta oli ollut luterilaisessa kirkossa "huonossa huudossa **siitä syystä, että Luther suhtautui siihen vieroksuen**", kirjoitti Tiililä. Hän esitti näkökohtia puolesta ja vastaan, mutta kallistui itse **puolustamaan tuota oppia**... Tiililän mukaan tuhatvuotinen valtakunta on paljon ilmeisempää rukousten kuulemisen, Hengen erikoislahjojen ja ihmeiden aikaa kuin mikään vaihe varhaisemmassa historiassa. Hän esitti myös,*

että ilmeisesti juutalaisten joukkokääntyminen tulee tapahtumaan tuhatvuotisessa valtakunnassa. Viimeisestä tuomiosta puhuessaan Tiililä käsittelee kysymystä, miten armosta pelastuminen ja tekojen mukaan tuomitseminen sopivat yhteen. Ristiriita oli Tiililän mukaan näennäinen, koska teot ovat elävän uskon hedelmiä. Tuomiolla nähdään, mitä Jumalan Henki on vaikuttanut uskovissa” (514).

”Yksi syy Tiililän kiinnostukseen kuolemaa ja eskatologiaa kohtaan oli hänen pietismissään. Pietistit puhuivat paljon kuolemasta ja valmistautumisesta siihen, ja eskatologia oli juuri se alue, jossa pietismi selvimmin erottui ortodoksian ajan teologiasta” (514).

Systemaattinen teologia

”Tiililä piti Systemaattisen teologiansa tärkeimpinä seikkoina vanhurskauttamisen ja pyhityksen suhteen käsittelyä ja etenkin yksipuolisen objektiivisen eli forensissisen vanhurskauttamisen ja sakramentalismin torjumista, kirkko-opissa Jumalan seurakunnan ja ulkonaisen kirkkolaitoksen eron korostamista sekä luonnontieteellisen ja teologisen pohdiskelun saattamista yhteen” (515).

”Kolmas keskeinen seikka Tiililän Systemaattisessa teologiassa oli sen pietistinen, uskokokemusta korostava perusvire. Tämä tuli näkyviin sekä kirjan jäsennyksessä että sisällössä läpi kirjan” (516).

”Raimo Mäkelä kertoo käyttäneensä Tiililän kirjoja rippikoulussa ja saarnoja valmistaessaan ja ilmaisi asian niin, että Tiililästä tuli Systemaattisen teologian välityksellä hänelle teologin malli” (516).

Arviointeja

”Urho Muroman mukaan Tiililän teologia oli kirjoitettu ”kokemusteologian pohjalta”. Muroma keskittyi enemmän kuvaamaan Tiililää raamatulliseksi teologiksi kuin arvioimaan kirjaa” (516).

”Yrjö Luojola piti teoksen vahvuuksina paneutumista teologian keskeisiin ongelmiin, pelastuskäsityksestä nousevaa käsittelyjärjestystä sekä sitä, että tieteellisestä tasosta huolimatta se oli kirjoitettu yleistajuisesti... Voimakkain ilmauksin hän korosti Tiililän persoonallista ja tieteellistä erinomaisuutta... Tiililä oli Luojolan mukaan kansainväliset mitat täyttävä

luova tutkija, jolle oli **"teologina ennen kaikkea ominaista nöyryys"**. Tiililän oppilaille oli Luojolan mukaan jäänyt tunto siitä, että hän oli **"kypsynyt teologian johtavaksi hahmoksi Jumalan koulussa"**. Hän jatkoi, että **oli pelottavaa ajatella, missä teologia hapuilisi, ellei "meillä olisi näinä sekavina aikoina sellaista taistelijaa ja suunnannäyttäjää kuin Tiililä"**. Hänen teologiassaan ja persoonassaan oli Luojolan mukaan **profeetallisia ominaisuuksia: pelottomuus, totuudellisuus, rakkaus ja Jumalan sanan ehdottoman arvovallan korostaminen**" (517).

"Luojolan arvio osoittaa, että Tiililällä oli ihailijoita... Joka tapauksessa Luojolan kirjoitus vahvisti käsitystä, että joidenkin kirkonmiesten mielestä **Tiililä oli maan johtava teologi ja profeetallinen kirkonmies**" (517) ...

Eronneiden vihkiminen - kirkko vastaan valtio

"Arvioidessaan myöhemmin eronneiden vihkimisasian saamia käännteitä Tiililä totesi, että kirkon ja valtion suhteet alkoivat **"saada muotoja, joita ei enää voida vaieten sivuuttaa"**. **Kirkon on täytynyt taipua valtion tahtoon**. Tiililän mukaan asian ratkaisuun vuonna 1953 vaikutti tieto siitä, että valtiolta ei nytkään suostuisi siihen päätökseen, joka edellisessä kirkolliskokouksessa tehtiin. **Niinpä päätös tehtiin sellaiseksi kuin valtio halusi**. Tiililän mielestä tällainen riippuvuus valtiosta heitti kirkon ylle synkän varjon" (522-523) ...

"Nyt se on sitten tapahtunut", aloitti Tiililä kirjoituksensa Teologia ja kirkko - lehdessä syksyllä 1958. Pappi oli joutunut jättämään seurakuntatyön, kun ei katsonut voivansa noudattaa esimiehensä määräystä **vihkiä eronneita**. Tiililä paheksui kirkkoherran menettelyä ja ihmetteli, kuinka näin annetaan tapahtua samaan aikaan, kun surraan pappispulaa. Tilanne oli Tiililän mukaan kestävä, kun **kirkon lainsäädäntö tekee viran hoidon mahdottomaksi sellaiselle, joka "Herran tulen sytyttämänä valmistuu pyhään sanan palvelijan virkaan"** (523).

"**Tiililä palasi kysymykseen eronneiden vihkimisestä** vielä julkaisemalla Teologia ja kirkko - lehdessä **Ensio Kurki-Suonion** kirkolliskokouksessa pitämän perusteellisen puheen, jossa tämä oli todennut, **ettei evankeliumeiden perusteella vallinnut mitään epäselvyyttä siitä, mitä mieltä kir-**

kon Herra asiasta oli. Toimitus totesi lyhyesti, että lausunto oli kaikunut kirkolliskokouksessa kuuroille korville” (523) ...

”Kekkonen nimitti keväällä 1956 **Eero Lehtisen** Lapuan piispaksi ohi eniten ääniä saaneen **Olavi Kareksen**. Tiililä murehdutti kirkon hengelliselle tehtävälle vieraiden tekijäin vaikutus kirkon toimintaan” (523).

Rooman harhat

”Ensinnäkin hän ihmetteli, kuinka katolinen kirkko voi yhtä aikaa **toimia niin kahdella eri tavalla**, ikään kuin oikea käsi ei tietäisi mitä vasen tekee. Toisaalta **vainotaan protestantteja**, annetaan uusi dogmi neitsyt Mariasta ja vihitään suuria evankelisia alueita neitsyt Marialle ja samaan aikaan **toisaalta etsitään uutta yhteyttä**” (531).

”Ulkopuolinen voi saada sen vaikutelman, että Rooman kirkko on Marian palvonnassa löytänyt **psykologisesti onnistuneen tien ihmisten uskonnollisuuden ylläpitämiseksi**. Evankelisina kristittyinä emme kuitenkaan voi Tiililän mukaan ”tätä linjaa kulkea” (531).

”Syksyllä 1956 Tiililä kiinnitti Teologia ja kirkko - lehdessä huomiota Rooman kirkon ”propagandaan” Suomessa... Tiililä vertasi Rooman kirkon vaikutusta Suomessa mormonien toimintaan ja arveli, ettei katolinen kirkko saa niinkään paljon kannattajia kuin mormonit. Tiililä piti katolista kirkkoa kuitenkin ”vaarallisempänä”, koska se vaikutti sivistyneistöön. ”Rooma lähettää tänne teräviä miehiään”, jotka vaikuttavat kulttuurikeskustelussa” (532).

”Vaikka Tiililä kirjoitti paljon reformoidulta pohjalta nousevan hurmahenkisyyden ja lahkolaisuuden vaaroista, hän piti kuitenkin esimerkiksi loppuvuodesta 1957 kirjoittamassaan katsauksessa **luterilaisuuden päävastustajana Rooman kirkkoa**, jonka kohdalla esiintyneet lähentymiset eivät Tiililän mukaan edustaneet kirkon virallista kantaa. Rooma oli Tiililän mielestä ”**ihmisten kalastamisen psykologian mestari**”, joka pyrki soluttautumaan kulttuuriystävällisellä ohjelmalla sivistyneistöön. Tiililä oli huolissaan siitä, kuinka helposti suomalaiset luterilaiset ”olivat tarttuneet syötteihin” (533).